

www.ketab.ir

پنهان میان برگ‌ها

«هاگاکوره»

اثری از ادبیات قرن ۱۸ میلادی ژاپن

سرشناسه	: یاماموتو، تسونه تومو، ۱۶۵۹ - ۱۷۱۹ م.
عنوان و نام پدیدآور	: Ynamamoto, Tsunetomo پنهان میان برگها، هاگاکوره/ نویسنده یاماموتو تسونه تومو؛ ترجمه سهراب آذرپرند.
مشخصات نشر	: تهران: آینده دانش، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۰ ص.
شابک	: 978-600-8231-75-2
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
پاداشت	: عربی.
پاداشت	: Hagakure : the book of the samurai با عنوان انگلیسی با عنوان ترجمه شده است.
پاداشت	: کتاب حاضر نخستین بار در سال ۱۳۷۱ توسط هاشم رجبزاده تحت عنوان "رسم و راه سامورایی: آیین نامه سلحشوران ژاپن (هاگاکوره)" به فارسی ترجمه و توسط موسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی منتشر شده است.
عنوان دیگر	: رسم و راه سامورایی: آیین نامه سلحشوران ژاپن (هاگاکوره).
موضوع	: بوشیدو
موضوع	: Bushido
موضوع	: س. ژورایی -- راه و رسم زندگی
موضوع	: Samurai -- Conduct c life
شناسه افزوده	: آذرپرند، راب، ۱۳۵۴-، مترجم
شناسه افزوده	: Azar par, "Sohra
رده بندی کنگره	: '1BJ
رده بندی دیویی	: ۱۷۰/

این کتاب مشمول قانون حمایت از حقوق مولفان و مصنفان است. کتاب به هر روش اعم از فتوکپی، ریسوگرافی، تهیه فایل های pdf، لوح فشرده، بازنویسی در وبلاگ، سایت ها، مجله ها، و کتابخانه ها، بدون اجازه کتبی ناشر مجاز نیست و موجب پیگرد قانونی می شود.

عنوان: پنهان میان برگها، هاگاکوره
تالیف: یاماموتو تسونه تومو
ترجمه: سهراب آذرپرند.
نام ناشر: انتشارات آینده دانش
نوبت چاپ: تاریخ انتشار، ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

مسئولیت صحت مطالب کتاب با مولفان است
کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است
بها: ۳۰۰۰۰۰ ریال

انتشارات آینده دانش

خیابان انقلاب خیابان اردیبهشت خیابان لبافی نرژاد پلاک ۲۴۸

۰۲۱-۶۶۴۹۷۱۳۷ ۰۲۱-۶۶۴۹۷۱۱۶

فروشگاه اینترنتی

www.asanketab.com

فهرست

پیش‌گفتار مترجم ۹

یاوه‌سرایی شبانه ۱۸

نگارین شنیده‌ها (۱) ۲۳

به‌این رسیدم که بوشیدو مردن است ۲۴

روش ایجاد قدرت قضاوت و اندیشه ۲۵

دانش‌تربیت و خوددیت توانایی خود ۲۶

روش استفاده ۲۷

روش جلوگیری از دهن ۲۹

به‌کارهای فردا از شب قبل فکر کن ۳۰

درباره وضعیت کارهای مختلف رقیب بررسی و اندیشه کن ۳۲

آب که خالص باشد، ماهی زندگی کن ۳۳

از آغاز، با رشادت و دلیری دست به کار ببر ۳۴

مزدگیران سست اراده امروزی ۳۵

موجی - گرایشی - که مردان مرد را تمام کر ۳۶

این جهان همه عروسک خیمه شب‌بازی است ۳۸

به‌کارگیری چشم ناظر ۳۹

هر بالایی، بالاتری دارد ۴۱

فکرهای مهم را باید ساده گرفت ۴۳

هنگامی که می‌اندیشی بمیری، یا زنده بمانی، بمیری بهتر است ۴۴

انسان‌هایی که یک اشتباه هم نداشته‌اند، قابل اعتماد نیستند ۴۵

از برد و باخت چشم‌پوش و با انگیزه مرگ عمل کن ۴۶

نداشتن دیدگاه روشن برای خود ۴۹

دل‌داشت معمول ۵۰

در هر انسانی، نکته‌ای است که باید آموخت ۵۲

- ۵۳..... درک بزم ساکه
- ۵۴..... نباید کسی را مأیوس کرد
- ۵۵..... درس باران زیاد
- ۵۶..... داشتن خواست برتری یافتن بر رقیب
- ۵۷..... پیروزی نخست، پیروزی همیشگی است
- ۵۸..... شیوه تربیت کودکان
- ۶۰..... هنر شخص را تباه می کند
- ۶۱..... واز دهل از دور هول بر است
- ۶۲..... خون خنکی از دل افراد مطمئن شوی، مریض شو
- ۶۳..... فراز فرود شخص، پس از هر چیز به تقدیر و سرنوشت است
- ۶۴..... زمان اخراج کردن
- ۶۵..... کسی که ذکاوت و روش در بهره نمایان سازد، موفق نمی شود
- ۶۶..... عهده دار مسئولیت باید بالا نگیر باشد
- ۶۷..... تنها با سود و زیان نباید امور را قضاوت کرد
- ۶۸..... همه چیز با خواست مرگ انجام می شود
- ۶۹..... روبروشدن با سختی ها، باعث شادی بسیار است
- ۷۰..... اگر استادان انسانند، ما هم انسانیم
- ۷۱..... توجه باریک بینانه و دل داشت بی ثبات
- ۷۲..... در هفت نفس، تصمیم بگیر
- ۷۳..... آدم دوست داشتنی، آدم نفرت انگیز
- ۷۴..... در جوانی، نباید مقام بالا یافت
- ۷۵..... هفت بار زمین خوردی، هشت بار بلندشو
- ۷۶..... تحسین کردن زبردستان
- ۷۷..... چون خواستی از دیگران سرشوی، بگذار نقدت کنند
- ۷۸..... آنکه پی دو خرگوش برود، یک خرگوش هم نمی تواند بگیرد
- ۷۹..... توجه کردن به حرف و عمل
- ۸۰..... مصمم شو و ضعف و سستی بر زبان نیاور
- ۸۱..... کسی که در هنری ماهر خوانده شود، به هیچ کاری نیاید

- ۸۲..... چون سی سالگی را پشت سر گذاشتی، به ویژه متواضع شو
- ۸۳..... به شهرت و دولت، دلبسته باش
- ۸۴..... با تواضع نخستین دیدار، معاشرت کن
- ۸۶..... یاز معاشقه، در همه عمر یکبار
- ۸۸..... رها کردن عقل و سنجش
- ۸۹..... نگرانی شنیده‌ها (۲)
- ۹۰..... در جوانی، رنج و سختی دیدن بهتر است
- ۹۱..... نهاده عشق، عشق پنهان است
- ۹۲..... ابناء خلعت و خمر طرف را به دست آور
- ۹۳..... خوابان، وابسته به زندگی هستند
- ۹۴..... روش تربیت الیگاز
- ۹۶..... عمر، تصمیم بر تدبیر است
- ۹۷..... نباید غبطه خوری که نهاده خراب بود
- ۹۸..... در آموختن هر کاری، مباحثات و بازی ر خود ضروری است
- ۹۹..... بخت و اقبال را از دست نده
- ۱۰۰..... چون مریض شدی، پرهیز کن
- ۱۰۲..... در رابطه با کار، شایسته است با افتخار، دیو مرگ شو
- ۱۰۳..... آب جو زیاد شود، قایق بالا آید
- ۱۰۴..... آیا جهان همه هیچ در هیچ است؟
- ۱۰۵..... لحظه لحظه را با تصمیم نبرد و با شمشیر واقعی سیری کن
- ۱۰۶..... اظهار تأسف از روی بی‌فکری، کارایی عکس دارد
- ۱۰۷..... نیکویی مرد
- ۱۰۸..... روش صحیح هم‌رایی در امور
- ۱۰۹..... اگر آسیمی به هدف می‌رسد، خدایان را هم نادیده بگیر
- ۱۱۰..... عمر انسان بسیار کوتاه است
- ۱۱۱..... نمی‌توان قابلیت‌های خود را شناخت
- ۱۱۲..... متانت افراد

- ۱۱۳ تحقیر نکردن تازه به‌دوران رسیده‌ها
- ۱۱۴ تحت فشار بودن از جانب مهتر
- ۱۱۵ خاموشی طلا است
- ۱۱۶ عجله نکن، دست پاچه نشو
- ۱۱۷ شکست قابل تحسین
- ۱۱۸ به قصد گردن زدن، ضربت بزن
- ۱۲۰ بی اجازه و پذیرش شخص، او را ملاقات نکن
- ۱۲۱ چون تیغ تنها در نیام باشد، زنگ خواهد زد
- ۱۲۲ مامه عیال باید عیال بود
- ۱۲۳ شکایت پیران را ناچیز نشمر
- ۱۲۴ تمام کردن و بازنده دادن
- ۱۲۵ سایگیو و کند، حفر و بزرگ بودند

نگارش شنیده‌ها (۳) ۱۲۷

- ۱۲۹ زیادی سرخوش نشو
- ۱۳۰ بعضی وقت‌ها، به ندیدن اشتباه زیر دست ظاهر کن
- ۱۳۱ چهار نوع مزد بگیر
- ۱۳۲ پیروزی، بر خود غلبه کردن است
- ۱۳۳ به وقت کارهای بی‌ارزش هم تلاش کن
- ۱۳۴ افراد توانا راحت مغرور می‌شوند
- ۱۳۶ روش هوایی نشدن
- ۱۳۷ آیین مباحثه
- ۱۳۸ آنکه که کاملاً توانا به نظر رسد، زیان کار است
- ۱۴۰ خاموش بودن
- ۱۴۱ هر صبح قبل از هر چیز، بمیر
- ۱۴۲ شرایط ترقی حقیقی
- ۱۴۳ در انجام کارهای بزرگ، به نقص، اشتباه و ... کوچک توجه نکن
- ۱۴۴ اداره کردن کشور به هیچ وجه دشوار نیست

پیش‌گفتار مترجم

«به این رسیدم که بوشیدو، مردن است»

کمتر از این است که این جمله «هاگاکوره» را نشنیده باشد و نشناسد. نیز بسیار زیاد کسانی که با خواندن همین جمله در نخستین موعظه یاماموتو، مرد دارند، این کتاب، کتاب مرگ است. اما به واقع چنین نیست، در واقع مرگ از مردن و مرگ در آن، آموختن خلوصی است که در مردن و مرگ وجود دارد.

مرگ اجباری است یا اختیاری؟ اجباری بی آنکه بخواهیم و اغلب به ناگهان دفتر زندگی را می‌بندد، اما برای اختیاری، بالاترین خلوص در عمل لازم است و هیچ عملی به اندازه اختیاری مردن سرشار از خلوص و پاکی نیست. در واقع «هاگاکوره»، کتاب به کار آمدن مفید واقع شدن است و برای مفید واقع شدن، پاکی و خلوص لازم است.

سامورایی‌های زمانه پیدایش هاگاکوره، سامورایی‌های رشیده در جوشن و خفتان نیستند که سوار بر اسب برای گشودن درون دروازه آن‌ها رزمندگان دوره صلح پس از فرونشستن آتش جنگ‌های طولانی که اینک به مزدوری، کارهای دیوانی و حکومتی، نگهبانی و ... گماشته شده‌اند. جان‌های پاک و خالص دوره جنگ، اینک در معرض خطر راحت‌طلبی و سودجویی‌های مذموم بعد از جنگ قرار دارند و همین موجب پیدایش هاگاکوره است.

در این دوره، سرداران جنگ‌دیده و ماهری بودند که مدرسه دایر کردند و در آن به آموزش هنرهای رزمی به‌خصوص شمشیرزنی می‌پرداختند. کسانی هم در مواجهه با واقعیات اجتماعی بعد از جنگ، سرانجام از اجتماع بریدند و زاهدان و راهبان بودایی خلوت‌نشین کوه‌ها شدند.

افراد هر دو گروه یادشده، کتاب‌های بسیاری نوشتند که «کتاب پنج طبقه» اثر میاموتو موساشی^۱ از گروه اول و هاگاکوره از گروه دوم سرآمد این کتاب‌ها هستند. حتی امروزه هم خوانندگان زیادی دارند.

«کتاب پنج طبقه»، کتاب تدبیر جنگ و کتاب غلبه بر دشمن است. این کتاب در «اصل سال» ۱۶۴۳ تا ۱۶۴۵ در پنج دفتر زمین، آب، آتش، باد و هوا به‌وسیله یک سامورایی به‌نام میاموتو موساشی نوشته شد که مشهور است در همه عمر که بار هم شکست نخورد.

اما، هاگاکوره کتاب اخلاق است. در هاگاکوره مهم نیست کار بزرگ باشد یا کوچک، مهم این است که باپاکی و خلوص انجام شود. پیروزی یا شکست مهم نیست، مهم این است که با خلوص و پاکی به آن بررسی.

هرچند این کتاب در ابتدا، به‌خاطر فهم اشتباه از آن شروع شد، اما خیلی زود در امیرنشین ساگا^۲ تا به آن حد مورد اقبال واقع شد که به آن

۱- 宮元武蔵 / Miyamoto Musashi (1584 - 1645) شمشیرزنی است که به می‌شود یک بار هم شکست نخورد. پایه‌گذار سبک «دو شمشیر و یک سبک» بود که در آن سامورایی دو شمشیر با خود دارد.

۲- 佐賀/Saga: امیرنشین ساگا واقع در منطقه ساگا از سرزمین هی‌زن - 肥前 - بنابراین به آن امیرنشین هی‌زن هم می‌گویند. چون خاندان نابه‌شیما امیران این منطقه بودند به آن امیرنشین نابه‌شیما هم می‌گویند. این امیرنشین، قسمتی از شهرستان ساگا و ناگاساکی امروزی است و مرکز حکومتی آن قلعه ساگا بود.

«نابه‌شیما رونگو»^۱ گفتند. «رونگو» یا «موعظه‌ها» نام کتاب کنفسیوس است که همراه با آموزه‌های بودایی و شیئتویی^۲ شکل‌دهنده نظام دینی و اخلاقی در ژاپن‌اند. هاگاکوره در مدتی کوتاه تبدیل به کتاب مقدس سامورایی‌ها شد.

یاماموتو تسونه‌تومو، سال ۱۶۵۹ به‌عنوان دومین پسر خانواده به دنیا آمد. به‌هنگام تولد، پدرش هفتاد سال سن داشت و چنانکه خودش در هاگاکوره می‌نویسد، به این علت دارای بنیه‌ای ضعیف شده است. در ۲ سالگی به خدمت‌کاری امیر نابه‌شیما میتسوشیگه^۳ درآمد. میتسوشیگه همان امیری است که تسونه‌تومو همه عمر به او خدمت کرد و در چهارده سالگی یار اهدبازی او شناخته شد. در بیست و یک سالگی به خاطر سرودن شعر، امیر میتسوشیگه را برافروخت و باعث شد تا کارش را از دست بدهد. در این زمان او شروع به فراگیری آموزه‌های بودایی از راهبی به نام تائین نمود که در سرپناهی علفی اقامت داشت. نیز بارها به دیدن ایشیدا ایته^۴ رفت که در آن زمان دانشمند و عالم آموزه‌های بودایی، شیئتو و کنفسیوس شناخته می‌شد. اندیشه‌های ایته تأثیر و نفوذ زیادی در هاگاکوره دارد.

در ۲۴ سالگی ازدواج کرد و ۲۸ سالگی به‌کار دبیر در رکز

۱- 『鍋島論語』/Nabeshima Rongo.

۲- 神道/Shintō: دین خاص کشور ژاپن که بر آمده از افسانه‌ها و اعتقادات ژاپنی‌های نخستین است. در این دین خدایان متعدد وجود دارد.

۳- 光茂鍋島/Nabeshima Mitsushige.

۴- 石田一鼎/Ishida Ittē (1619 – 1693): عالم آیین کنفسیوس در امیرنشین ساگا. یاماموتو تسونه‌تومو شاگرد ایته بود.

حکومت، یعنی ادو^۱ - توکیوی امروزی - رفت. سپس او را از ادو به کیوتو فرستادند و سرانجام در ۳۳ سالگی باز هم به امیرنشین ساگا برگشت و به کار دبیری پرداخت.

پنج سال بعد، بار دیگر به دبیری در کیوتو فرستاده شد و در آنجا سیار تلاش کرد تا تمام نوشته‌های موسوم به «کوکین دنجو»^۲ را به دست آورد که نوعی رمزگشایی از مجموعه شعری «مجموعه واکاهای جدید و قدیم»^۳ است. به دست آوردن این نوشته‌ها، آرزوی امیر میتسوشیگه بود و یاماموتو سال ۱۷۰۱ موفق به این کار شد. چند هفته بعد از رسیدن این نوشته‌ها به میتسوشیگه، او در سن ۶۹ سالگی درگذشت.

در آیین سامورایی‌ها، شی وجود داشت به نام اوی بارا^۴. در این سنت، زمانی که امیر سامورایی‌ها - رومی گذشت، سامورایی‌های دستگاه او برای نشان دادن وفاداری‌شان، است. سپکو^۵ یا خودکشی آیینی جنگجویان ژاپن می‌زدند.

به هنگام درگذشت امیر میتسوشیگه، از طرف حکومت مرکزی قانون ممنوعیت اوی بارا وضع و ابلاغ شد بود، بنابراین یاماموتو

1- 江戸/Edo.

2- 『古今伝授』/Kokindenju : مجموعه نوشته‌هایی در شرح و تفسیر اشعار مجموعه شعری موسوم به «مجموعه واکاهای جدید و قدیم» از نویسندگان مختلف است.

3- 『古今和歌集』/Kokin wakashū : مجموعه اشعار ژاپنی است که به دستور امپراتور وقت جمع‌آوری می‌شد. اشعار آن از شاعران مختلف است. بیست و یک سال بعد از این نوع مجموعه‌ها جمع‌آوری شده است. واکا - 和歌/Waka - در مقابل شعر چینی به معنی شعر ژاپنی است که به اشعار سی و یک هجایی گفته می‌شود.

4- 追ひ腹/Oibara.

5- 切腹/Seppuku : نوعی خودکشی آیینی جنگجویان ژاپن است. در خارج ژاپن بیشتر با نام هاراکیری شناخته می‌شود. این خودکشی با دریدن شکم در چند مرحله انجام می‌شود.

نتوانست در تبعیت از امیر خود سپوگو کند و مرگی پاک به‌دست آورد. ناگزیر او در همان سال ترک خانه و اجتماع کرد، سر تراشید، در حلقه راهبین در آمد و در کوه عزلت‌نشین شد. یاماموتو هنگام ترک خانه شعر زیر را سرود:

آن هنگام هم که چکیدند

شبنم علف‌های راه

حسّته‌ی دین بودا

با پاییزی کوه بلند

سراسر کوه

دست‌ها را

ده سال بعد از آنکه یاماموتو ترک خانه کرد، تاشیرو تسوراموتو^۱ سال ۱۷۱۰ به‌دیدن او آمد. از هنگام یاماموتو ۵۲ سال و تاشیرو ۳۳ سال داشت.

یاماموتو تسونه‌تومو در آن دیدار چنین سرود:

از این دنیای گذران

چند فرسنگ دور است

درخت گیلاس وحشی

و تاشیرو تسوراموتو در جواب‌اش سرود:

ای ابرهای سپید

درست حالا زمان دیدار من

با شکوفه‌های گیلاس است